

Téma: Mluvnické kategorie sloves





evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Autor:	Mgr. Jarmila Krůtová
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.1072
Ročník:	2.
Obor vzdělávání:	Hotelnictví, Cestovní ruch, Obchodník
Vzdělávací oblast:	Český jazyk
Tematická oblast:	Slovní druhy
Vytvořeno dne:	Září 2012
Anotace:	Praktické využití mluvnických kategorií sloves. Procvičování mluvnických kategorií sloves. Opakování znalostí o mluvnických kategorií sloves.

- **Mluvnické kategorie sloves**
- - osoba
- - číslo
- - čas
- - způsob
- - slovesný rod
- - slovesný vid
- - slovesná třída a vzor

- Slovesná osoba (*persona*)
- číslo j. číslo mn.
- 1. os. já my
- 2. os. ty vy
- 3. os. on oni (muži)
- ona ony (ženy)
- ono ona (děvčata)

- Číslo (*numerus*)
- - jednotné
- - množné
- číslo odráží počet osob, zvířat, věcí a jevů

- Slovesný čas (*tempus*)
- - **přítomný** – děj se odehrává v současnosti
- - **minulý** – děj se odehrával v minulosti
- - **budoucí** – děj se bude odehrávat v budoucnosti

- Slovesný způsob
- - **oznamovací** – př. skáče, peče, jedu nakoupit
- - **rozkazovací** – běž!, skoč!, rozdejte!
- - **podmiňovací** – koupil bych si, byli bychom
přišli

- - **činný** – podmět je původcem děje

- VY 32 INOVACE 170

- Slovesný vid
- - **dokonavý** – děj je ukončen (sloveso vyjadřuje jasné hranice děje)
- *Př.: zapůjčit, vykoupit, vyběhnout*
- - **nedokonavý** – vyjadřuje stále probíhající děj (děj nebyl ukončen)
- *Př.: běžet, kupovat, vyprávět*

- Slovesné třídy a vzory
- **1. třída** – zakončení na **–e** (vzory: *nese, bere, peče, maže, umře (tře)*)
- **2. třída** – zakončení na **–ne** (vzory: *tiskne, mine, začne*)
- **3. třída** – zakončení na **–je** (vzory: *kryje, kupuje*)
- **4. třída** – zakončení na **–í** (vzory: *prosí, trpí, sází*)
- **5. třída** – zakončení na **–á** (vzor: *dělá*)

- Cvičení
- *Ve větách vyhledejte slovesa a určete u nich mluvnické kategorie.*
- 1. Hana se brzy naučila psát. 2. Maminka odešla na nákup. 3. Kolem vonělo letní seno. 4. Sousedova zahrada vypadá velmi úhledně. 5. Vlevo se před námi objevila vrátnice. 6. Časem jsem si zvykl na jeho nezvyklé chování. 7. Pomalu jsme se blížili k domovu. 8. Oheň se pomalu rozhoříval. 9. Ráda poslouchám hudbu. 10. Ale tohle ty asi nikdy nepochopíš.



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Řešení
- Naučila se – 3.os.,č.j.,čas minulý,zp.oznamovací, rod činný, vid D, třída 4., vzor
- Odešla – 3.os.,č.j.,čas minulý,zp.oznamovací, rod činný, vid D, třída 1.,vzor umře
- Vonělo – 3.os.,č.j., čas minulý,zp.oznamovací, rod činný, vid N, třída 4., vzor trpí
- Vypadá – 3.os.,č.j.,čas přítomný,zp. oznamovací, rod činný, vid N, třída 5., vzor dělá
- Objevila se – 3.os.,č.j.,čas minulý,zp.oznamovací, rod činný,vid D, třída 4.,vzor prosí
- Jsem si zvykl – 1.os.,č.j.,čas minulý,zp.oznamovací,rod činný, vid D, třída 2.,vzor tiskne
- Jsme se blížili – 1.os,č.mn.,čas minulý,zp.oznamovací,rod činný,vid N,třída 4.,vzor prosí
- Rozhořival se – 3.os.,č.j.,čas minulý,zp.oznamovací,rod činný,vid N,třída 5.,vzor dělá
- Poslouchám – 1.os.,č.j.,čas přítomný,zp.oznamovací,rod činný,vid N, třída 5.,vzor dělá
- Nepochopíš – 2.os.,č.j.,čas přítomný (budoucí),zp.oznamovací,rod činný,vid D, třída 4.,vzor prosí

- Zdroje:
- MAŠKOVÁ, Drahuše. *Český jazyk - přehled středoškolského učiva*. Třebíč: Petra Velanová, 2006. ISBN 80-902571-5-1
- HLAVÁČOVÁ, Eva a kolektiv. *Rozbor vět a souvětí s poučením a klíčem*. Blug, ISBN 80-7274-954-4
- KVAČKOVÁ, Jaromíra. *Opakujeme češtinu v 9. ročníku, 1. díl*. Nová škola: Brno 2006, ISBN 80-7289-073-5